

Magyar nevek beillesztése a finn ragozási rendszerbe

Tomi Koivunen

Debreceni Egyetem
tk.koivunen@gmail.com

Abstract

Adapting Hungarian nouns to the Finnish conjugation system

Finnish nouns are divided into inflectional groups. The exact number of groups depends on the source: for example, in *Suomen kielen perussanakirja* (Basic dictionary of the Finnish language, 1990–1994) nominals have 49 inflection types, but in textbooks the total number of inflection types is usually not defined. Conjugation type refers to a group of words that are inflected in the same way, of which the productive ones also provide a model for the inflection of new words. Differentiating the types of inflections is influenced by the stem type of the word, the stem variation occurring in the inflectional forms, and suffix variants.

Loan nouns must be placed in one of the inflectional groups in order to be inflected. A common way to adapt loanwords is the so-called epenthetic *i*, which is added to the end of the source language word. The same *i* often also occurs in the inflectional stem of consonant-ending loanwords and, for example, proper nouns. However, the rule is not without exceptions, and in addition, many proper names of foreign origin cause orthographic challenges.

The goal of my research is to find out how Hungarian proper names and possible other loanwords are inflected in written Finnish. I use online texts as material sources and especially the online version of *Iso suomen kielioppi* (Big grammar of Finnish, VISK, 2008) and *Kielitoimisto's* (Language office) instruction bank as sources of theory.

Keywords: Hungarian proper name, Finnish inflection system

Kulcsszavak: magyar tulajdonnevek, finn ragozási rendszer

1. Bevezetés

Kutatásom célja feltárni, hogy a magyar tulajdonnevek milyen elvek alapján illeszthetők be a finn névszóragozási csoportokba. A vizsgálat során figyelembe kell venni, hogy a magyarban vannak olyan hangok, amelyek hiányoznak a finnből, ill. bizonyos hangokat másképp jelölnek, s ez hatást gyakorolhat a ragozásra. Cikkemben előbb röviden bemutatom a finn névszóragozás általános jellemzőit (2), a finn nyelv hang- és helyesírási rendszerét (3), és ismertetem a finn nyelvművelők álláspontját (4). Ezt követően a finn internetes oldalakról vett példákon keresztül bemutatom, hogyan ragozzák a magyar szavakat (5), s végül levonom a következtetéseket (6).

2. A finn névszók ragozási csoportjai

A finn névszók számára számos ragozási csoportja van, ezeket a szavak szerkezete alapján lehet meghatározni. A főbb szempontok: a szótó típusa, a ragozás során előforduló tőváltozás és bizonyos esetek ragvariációi. A szótó esetében fontos szempont, van-e a magánhangzós tő mellett mássalhangzós is, és számításba kell venni a tő szótagszámát is. A tőváltozás során a magán- és mássalhangzós tövek váltakoznak, pl. *rikos-* : *rikokse-*. Vannak olyan ragok, amelyeknek több variánsa van, pl. az egyes számú illativusnak: *-Vn*, *-bVn*, *-seen* (VISK § 63).

A ragozási típusokat általában példaszavakon keresztül mutatjuk be.¹ Az egyazon képzővel ellátott szavak azonos ragozási csoportokba tartoznak. Ilyenek például az *(U)Us* képzős szavak, ezek az *untuus*-csoportba sorolandók: *untuus* : *untuuden* : *untuutta* : *untuuteen*.² Az *avain*-csoport szavai *-in* (*-ime-*) képzőt hordoznak: *avain* : *avaimen* : *avainta* : *avaimen*. Külön csoportot alkotnak a sorszámnevek: *neljäs* : *neljännnen* : *neljätti* : *neljänteen*. A kutatók eltérően adják meg a ragozási csoportok számát, például a finn nyelv értelmező szótára (Suomen kielen perus-sanakirja, 1990–1994) 49 ragozási csoportot különít el (VISK § 63).

A névszóragozáshoz tartozik az eset és a szám mellett a birtokos személyraggal kifejezett személy is (VISK § 64). Kutatásomban első-

¹ A mintaszavaknak általában az egyes nominativusi, genitivusi, partitivusi és illativusi, valamint a többes genitivusi, partitivusi és illativusi alakját szokták megadni, ennek alapján az egész ragozási sort meg lehet alkotni. Írásomban az egyes számú alakokat közlöm.

² A tanulmányomban közölt finn szavak jelentését ld. a cikk végén. Ugyanott gyűjtöttem egybe a finn toldalékkal ellátott magyar szavakat is.

sorban az esetragokra koncentrálok, noha a tulajdonnevek ragozásában természetesen a szám és a személy is szerepet játszhat.

Némely ragozási csoportnak csak magánhangzós töve van, másoknak emellett mássalhangzós töve is, ld. például a *e*-tövű névszókát (*jäsen* : *jäsene* - : *jäsen*-; *rikos* : *rikokse* - : *rikos*-), a *VC* : *VV* töveket (*varas* : *varkaa* - : *varas*-), az *A*-tövű superlatívust (*suurin* : *suurimma* - : *suurin*-) és a *-tOn* fosztóképzős melléknevet (*työtön* : *työttömä* - : *työtön*-). Kéttövű az *i* : *e* váltakozású névszó is (*kieli* : *kiele* - : *kiel*-; *vesi* : *vede* - : *vet*-). A többi magánhangzóra végződő névszó egytövű, azaz csak magánhangzós töve van (VISK § 64, § 66.)

Ha a jövevényszó végződése nem felel meg a finn fonotaxis szabályainak, a szó a ragozás során általában *i*-tövűvé alakul (*takki* : *takin* : *takkia* : *takkiin* és *paperi* : *paperin* : *paperia* : *paperiin*).³ Az *-s* végű jövevények a *rikos*-csoportba (*rikos* : *rikoksen* : *rikosta* : *rikokseen*) vagy néhány esetben a *varas*-csoportba (*varas* : *varkaan* : *varasta* : *varkaaseen*) is tartozhatnak (VISK § 98, § 151). Általános tendencia, hogy mind a finn eredetű, mind az idegen tulajdonnevekben a finn nyelv igyekszik kerülni a többelseji változásokat: a magánhangzó-váltakozásokat és a kvalitatív fokváltakozást (de a mennyiségi fokváltakozás általában érinti a tulajdonneveket is) (VISK § 98).

3. A finn hangrendszeréről és helyesírásról

Ebben a fejezetben a finn helyesírásnak és a hangrendszernek azokat a jellemzőit mutatom be röviden, amelyek relevánsak kutatásom szempontjából.

A finnben nyolc magánhangzó van: (*a*, *e*, *i*, *o*, *u*, *y*, *ä*, *ö* (IPA: [ɑ e i o u y æ ø]), mindegyiknek van hosszú párja is. A diftongusok száma 18. A vokálisok előfordulását korlátozza a magánhangzó-harmónia: egy szóban vagy csak magas (*y*, *ö*, *ä*) vagy csak mély hang (*u*, *o*, *a*) fordulhat elő, pl. *tubma* : *tubma-ssa*, *tubm-uus*; *tybmä* : *tybmä-ssä*, *tybm-yy*s. Az *i* és *e* fonetikailag palatális, de a harmónia szempontjából semleges hang, emiatt a magas és a mély hangokkal együtt is előfordulhatnak, pl. *selkä*, *velka*. Ha egy szóban csak semleges magánhangzók szerepelnek, palatális toldalék járul hozzájuk, pl. *kivi* : *kivessä*, *kivikään*. A magánhangzó-harmónia alól kivételek lehetnek az újabb jövevényszavak, a szlengszavak és az összetett szavak (VISK § 2, 15, 18, 21).

³ *takki* 'kabát' < ósv. *stakker*, óno. *stakkr*; *paperi* 'papír' < ósv. *papper* << lat. *papyrus*.

A finnben 13 eredeti mássalhangzó van: *p, t, k, d, s, b, m, n, η* <ng>, *l, r, v* [v], *j*. A jövevényszavakban előfordul a *b, g, f* és *ʃ* [ʃ] is, ill. rendkívül ritkán a *ʒ* [ʒ]. Néhány délnyugati nyelvjárásban ismeretes az *f*. A *η* helyzete marginális, önállóan csak a fokváltakozó *nk* [ŋk] hangkapcsolat gyenge fokában (*ηη*) lehet tekinteni: *kenkä* [keŋkæ] : *kengät* /keŋgät/. Idegen szavakban más helyzetekben is előfordulhat (VISK § 3). A *d* az eredeti szavakban csak a *t* gyenge fokú párjaként fordul elő, de az idegen szavakban másutt is (VISK § 4).

A fokváltakozás olyan szóbelseji mássalhangzó-váltakozás, amely általában a zöngétlen zárhangokat (*p, t, k*) érinti. A kvantitatív (mennyiségi) változás során a zárhang hosszúsága változik meg (pl. *rätti* : *rätin*) a kvalitatív változás esetén a gyenge fokban új hang lép az erős fokú zárhang helyére (pl. *apu* : *avun*, *koti* : *kodin*).⁴ A mennyiségi fokváltkozás szélesebb körű, mert a tulajdonneveket – sokszor az idegen eredetűeket is – érinti.

A finn írásrendszer csaknem teljesen fonematikus, azaz a fonémák nagy részének megvan a saját jele. A hosszú hangokat betűkettőzéssel jelölik. Ez alól kivétel a hosszú *ηη* jelölése: az eredeti finn szavakban <ng> betűkapcsolattal jelölik. Az idegen szavakban a rövid *η* jele <ng> vagy <g>, pl. *gangsteri* /gaŋsteri/, *magneetti* /maŋeetti/. A *k* előtt *n*-nel írják (pl. Helsinki). A *b* és *g* zöngés zárhangok kiejtése gyakran félzöngés vagy zöngétlen, akárcsak az idegen szavak *d*-je. A poszt-alveoláris szibiláns, az *ʃ* (írásban <sh> is) gyakran *s*-nek ejtődik (pl. *šakki* ~ *shakki*). Némely esetben az *f v*-nek hangzik (pl. *asfaltti* ~ *asvalti*). Az idegen szavakat általában az adott nyelv szabályai szerint ejtjük. A szandhi-jelenség okozta asszimilációkat írásban a finn nem jelöli (VISK § 7).

4. A magyar nevek és a finn nyelvművelés álláspontja

Az alábbiakban azt mutatom be, mi a nyelvművelők álláspontja a magyar nevek ragozásáról. A vélemények több évtizedre nyúlnak vissza, hiszen ez a téma nem jön elő folyamatosan a finn nyelvművelésben.

A finn nyelvműveléssel foglalkozó Kielikello c. folyóirat 1982/1. számában Eeva Maria Närhi *Vieraiden nimien ääntäminen* [Idegen nevek kiejtése] c. cikkében többek között a finnek nagy részének ismeretlen magyar nevek kiejtésével is foglalkozik. A következőket írta: „Vannak

⁴ Mennyiségi változást szenvedhet el néhány idegen és szlengszó is, pl. *digata* : *diggaan*, *lobata* : *lobbaan* (VISK § 41).

olyan kiejtési hibák, amelyek elkerülése a nyelvművelő bizottság szerint szükséges lenne. [...] 4. A magyar nevek *y* betűjét sokan *ü*-nek ejtik, de ez soha nem jelentette azt. Az *y* a magyarban az azt megelőző *g*,⁵ *n*, *l* lágyágát jelöli, a *ly j*-nek ejtődik (Károly *károly*, Kodály *kodáj*, Kodolányi *kodolánji*, Szergény *särgēnj*, Nagy *nadj*, Hettyefő *hätjäfő*.)” Négy évtizede az <y> ejtése gondot jelentett, és azt hiszem, ez a probléma ma is fennáll. A finnek számára csábító a magyar <y>-t úgy ejteni, mint a finnt, azaz [ü]-nek.

A finn nyelvű Wikipédia Unkarin kieli [Magyar nyelv] c. szócikke⁶ is említi a magyar nevek finn ragozását: „A Kielitoimisto [Nyelvi Iroda] szerint azok az idegen nevek, amelyek a kiejtés szerint mássalhangzóra, de leírva magánhangzóra végződnek, a kiejtés szerinti toldalékot veszik fel, de írásban ezeket úgy kell kezelni, mintha a magánhangzó is ejtődne. A szabály a magyar szavak közül különösképp érinti a *gy*, *ly*, *ny* és *ly* végűeket: például a *Nagy* név genitivusa írásban *Nagyn*, illativusa *Nagynn*, de a szavakat egy *-i*- kötőhangzóval kell ejteni, azaz kb. *nadjin* ja *nadjiin*. Éppen ez, a kiejtés és a lejegyzés közötti nagy különbség és a kötőhangzó figyelmen kívül hagyása az oka annak, miért létezik többféle verzió. Másrészt a Kielitoimisto javaslata a finn nyelv szabályszerűségeit követi, de a gyakorlatban az idegen nyelv sajátosságai is érvényesülhetnek.”

A Wikipédia-oldal arra is felhívja a figyelmet, hogy a magyarul tudók más megoldásokhoz is folyamodhatnak, ilyenek például a *Nagy'in* és *Nagyin* genitivusi alakok. Az aposztróf használatának ebben az esetben van jó és rossz oldala is. Ezt hagyományosan akkor használják, ha az idegen eredetű név leírva mássalhangzóra, de kiejtve magánhangzóra végződik. Másrészt a Nyelvi Iroda elfogadja az olyan írott formákat is, mint például az (angol) *Attlee'a* [ätliä] és *Nagy'ille*. (Az *Attlee* esetben a magánhangzó-harmóniát nem a kiejtés, hanem az írásmód szerint alkalmazzák, a *Attlee'ä* alakot, mint lehetséges partitivust nem is említik.)

A Wikipédia-szócikkben említést tesznek a hosszú magánhangzó végződő szavak ragozásáról is: a *pengő* szó partitivusa *pengötä*, a *László* illativusa *Lászlóban* stb. Ezen szavak ragozása nem különbözik az olyanokétól, mint például a svéd *Malmö* [malmö] névé: *Malmön* : *Mal-*

⁵ Helyesen: *d*.

⁶ https://fi.wikipedia.org/wiki/Unkarin_kieli#Unkarilaisten_nimien_tai_vuttaminen_suomen_kieless%C3%A4

mötä : *Malmöhön*. Azon azért el lehet gondolkodni, hogy a *Malmö* illatvusa *Malmöhön*, de az *Espoo*-é *Espooseen*.

A Nyelvi Iroda javaslatai is említik a magyar tulajdonneveket a *Nimien taivutus: vieraskieliset nimet* [A nevek ragozása: idegen nyelvű nevek] című részletes, nagy anyagot felölelő fejezetben. Itt a *Budapest* és a *Nagy* nevekről szólnak. Utóbbi ragozásáról javarészt ugyanazokat mondják el, mint más forrásokban is: *Nagy* [nodj] : *Nagyn* [nodjin] : *Nagya*, *Nagyyyn*. A magyar fővárost az összetett szavak kapcsán említik. Alapszabály, hogy a toldalék magánhangzóját az összetétel utótagja határozza meg: „Granö [gran + ö, graanö] : Granössä; Budapest [buda + pest] : Budapestissä (~ Budapestissa, ha a nevet nem összetételként értelmezik).”

A Nyelvi Iroda egy másik írásában (*Nimien taivutus: s-loppuiset vieraskieliset nimet* [A nevek ragozása: *s*-végű idegen nyelvű nevek]) azt mondja, hogy a szibilánusra végződő neveket általában egy *-i-* kötőhang beiktatásával ragozzák: *Carlos* : *Carlosin*, de a *varis* : *variksen* típus szerinti ragozás is elképzelhető: *Carlos* : *Carloksen*. A cikkben nem szólnak külön a magyar nevekről, holott azok érdekes ortográfiai bonyodalmakat okozhatnak. Meglátásom szerint az idegen eredetű, szibilánusra végződő neveknek a *varis* típusú ragozásba beillesztésével nem foglalkoztak eleget, pedig az idegen eredetű zárhangok néha részt vesznek a kvantitatív fokváltakozásban (VISK § 41) és a finn anyanyelvűeknek az egyes szibilánusok megkülönböztetése ugyanolyan nehéz, mint a zárhangoké.

5. A magyar nevek ragozása a finn nyelvű internetes szövegekben

5.1. A korpusz

A magyar tulajdonnevek ragozását saját gyűjtésű korpusz segítségével vizsgálom. Munkámhoz a finn közszolgálati televízió, az Yle és a legnagyobb napilap, a Helsingin Sanomat, valamint a Finn–Magyar Társaság internetes oldalait használtam, illetve a Magyarország és Ausztria politikai helyzetével foglalkozó Sentrooppa-Santra blog anyagát dolgoztam fel. Javarészt a legfrissebb hírekből gyűjtöttem, de az anyag sokszínűsége érdekében régebbi anyagokat is átnéztem, innen főleg az egyes ragozott alakokat gyűjtöttem ki a keresőprogramok segítségével. Hat-hat, Magyarországgal foglalkozó cikket dolgoztam fel az Yle, a HS és a FMT oldalairól, a blogról pedig öt cikket.

A korpuszt 491 magyar tulajdonnév alkotja. Magyar névnek azokat tekintetem, amelyek teljesen vagy részben magyar nyelvűek, ill. idomultak a magyar nyelvhez (*Esztramosissa, Bölső Bar & Food*). Ugyancsak idevettem az összetett szavak magyar elemeit is: *Bodva-joen laak-sossa* ('a Bódva folyó völgyében'). Az anyag 225 szava (46%) nominatívusi alakú (egyszerű szó vagy összetett szó része), ezeket értelemszerűen kihagytam a vizsgálatból. A ragozott alakok nagy része megfelelt a várakozásaimnak, de azért találtam néhány különleges esetet is.

5.2. A nevek ragozott alakjai

Elsősorban az alábbi három jelenséget vizsgáltam:

- Hogyan jelenik meg *Budapest* névben a magánhangzó-harmónia?
- Hogyan oldották meg a szerzők az *y*-végű szavak toldalékolását?
- Hogyan ragozódnak a szibilánsokra végződő szavak?

Végezetül néhány érdekes, szórványosan előforduló jelenségre hívom fel a figyelmet.

5.2.1. Hogyan jelenik meg *Budapest* névben a magánhangzó-harmónia?

A magyar főváros neve természetesen a korpusz leggyakrabban előforduló szavai közé tartozik. Ahogy a Nyelvi Iroda ajánlott helyesírási adatbázisában írja, a szót magas és mély toldalékkal is el lehet látni. Ezért is érdekes megvizsgálni, hogyan jelentkezik a magánhangzó-harmónia a különböző forrásokban.

Adattáramban minkét megoldás előfordul, de a mély hangrendű toldalékolás egyértelműen gyakoribb. A 21 találatból csak öt magas, 16 viszont mély hangrendű suffixumot kapott (ebből egy képző). A példák a következőképpen oszlanak meg (zárójelben az előfordulások száma; egy példában helyesírási hiba van, de ez nem befolyásolta az elemzést):

A Finn–Magyar Társaság honlapján: *Budapestistä* (4), *Budapestissä*, *Budapestissa* (4), *Budapestia*, *budapestilaiset*.

A Sentrooppa-Santra blogon: *Budapestissa*.

Az Yle honlapján: *Budapestissa* (2).

A Helsingin Sanomat honlapján: *Budapestissa* (6), *Bidapestissa* [sic].

Ha az adatokat a források szerint vizsgáljuk, azt vesszük észre, hogy minden magas hangrendű toldalék a Finn–Magyar Társaság cik-

keiből származik. Ennek magyarázata az lehet, hogy a Társaság szerzői valószínűleg jobban ismerik Magyarországot, mint a többi hírforrás szerkesztői, és így tudják, hogy a *Budapest* összetett szó. Másrészt viszont ebben a forrásban is előfordul veláris változat, még több is, mint palatális. Ebből talán mégis arra lehet következtetni, hogy a finn anyanyelvűek számára a *Budapest* nem tűnik összetett szónak.

5.2.2. Hogyan oldották meg a szerzők az *y*-végű szavak toldalékolását?

Adattáramban 12 *y*-végű név fordul elő. Ezek nagy része palatális más-salhangzót jelölő digráf második eleme, de találtam olyan vezetékneveket is, ahol az *y* betű *i* hangot jelöl. Az adatok a következők:

Finn–Magyar Társaság: *Edelény'in*, *Bakonyin*, *Bakonyissä*, *Bakonyille*, *Bakony'in*, *Magas-Bakony'in*.

Sentrooppa-Santra: *Szalay-Bobroviczkyyn*, *Gyurcsányyn*, *Horthyn* (3).

Yle: *Matolcsyn*.

A Helsingin Sanomat honlapján nem találtam idevágó adatot.

Az adatok alapján elmondható, hogy ahol az *y* a palatalizáció jele, a források háromféleképpen ragozzák a szavakat. A beszédben előforduló *-i* kötőhang előtt vagy aposztrófot használnak (*Edelény'in*) vagy anélkül adják meg a szót (*Bakonyille*). Az *-i* kötőhangot jelöletlenül is lehet hagyni (*Gyurcsányyn*) – sőt, a régebbi szabályzat szerint így kellene írni. Ha a szóvégi *y* betű *i* hangot jelöl, annak a ragozása problémamentes.

5.2.3. Hogyan ragozódnak a szibilánsokra végződő szavak?

Adattáramban 20 szibilánsra végződő ragozott tulajdonnév fordul elő. Ezek közül a tőválasztás problémája az *s*-végű neveknél jön elő, de hipotetikusán el lehet mondani, hogy minden szibiláns végű az *s*-végűek mintája szerint ragozódik (úgy, ahogy az idegen és szlengszavakban a zöngés *bb* és *gg* gemináták a zöngétlen zárhangok módjára részt vesznek a fokváltakozásban). A finneknek sok fejfájást okozhat, hogy az [s] hangot a magyarok *sz* betűkapcsolattal jelölik. Ha a nevet a *rikos* : *rikoksen* típusba akarjuk besorolni, a helyesírás zavaró lehet, és ez különféle megoldásokhoz vezet. Ezek az esetek arra csábítják a szerzőket, hogy a könnyebb megoldást – azaz az *-i* kötőhang betoldását – válasszák. Adataim a következők:

Finn–Magyar Társaság: *Esztamosin* (2), *Esztamosissa*, *Bódvaszilas vasútállomásilta*, *Bódvaszilasin*, *Fideszin*.

Sentrooppa-Santra: *fideszläisten*, *Fidesztä*, *Fidekszen*.

Yle: *Fideszin* (4), *Kocsisin*.

Helsingin Sanomat: *Fideszin* (3), *Fidesziä*, *Fideszillä*, *Vörösin*.

Az adatokból az derül ki, hogy az *-i* kötőhang használata a leggyakoribb, pl. *Esztamosissa*, *Bódvaszilasin*. Csak a Sentrooppa-Santra-blogban fordul elő ettől eltérő ragozás: *Fidesztä* és *Fidekszen*, ill. a *fideszläisten* képzett alak. A blog szerzője a magyar nyelvet kitűnően ismerő nyelvész. Az általa használt alakok – főleg a *Fidekszen* – nyelvi játéknak is tekinthetők, ez a forma is előfordulhat a spontán beszédben (vö. VISK § 98).

5.2.4. Néhány egyéb jelenség

A magánhangzó-harmóniáról *Budapest* neve kapcsán már az 5.2.1. pontban szóltam, de az adattáramban található még néhány más érdekes jelenség is. Az egyik ilyen a *Bakonyissä* alak, amelyet a Finn–Magyar Társaság honlapján fedeztem fel (ld. 5.2.2.). A másik meglepő adat az Yle honlapjáról a *Kövéria* forma. Az első esetben a szóban csak mély magánhangzók fordulnak elő, de a szerző mégis magas hangrendű toldalékot használt; a második esetben ez fordítva történt. Talán a legegyszerűbb lenne helyesírási hibára gyanakodnunk, de az is elképzelhető, hogy a *Bakonyissä* alakban a szóvégi *y* (ami a finnben palatális magánhangzó) hatására választhatta a palatális toldalékot a szerző. Az írott nyelvben néha inkább az írásmód szerint toldalékolnak, nem a kiejtés alapján (ld. a 4. fejezetben említett *Attlee'a* [ätliä] alakot), habár ez megoldás éles ellentétben van azzal az alapszabállyal, mely szerint a toldalékolás a kiejtés alapján történik, vö. *Versailles'n* [versain]). A *Kövéria* alakot nemigen lehet másnak tekinteni, mint elírásnak.

Hasonlóképpen íráshibának lehet tartani a Finn–Magyar Társaság honlapján szereplő *Nyíregyházáán* példát. Persze, az is lehetséges, hogy a szerző ismerte a magyar tőtan szabályát, mely szerint a tővégi *a* a ragozás során megnyúlik (pl. *Nyíregyházára*).

Ezzel összefüggésben említek még egy példát, a *Farkasgyepűhyn* illativusi alakot. Ez teljesen szabályos alak, a tővégi hosszú magánhangzó esetén ennek az esetragnak a *-hVn* változata használatos, még ha furcsán is néz ki.

6. Összefoglalás

Az idegen neveket a finn ragozási csoportokba sorolva ragozzuk, a meglévő minták alapján. A besorolás néha nem egyértelmű, a nyelvhasználónak választani kell a csoportok között. A magyar nevek nagy része problémamentesen beilleszthető a finn toldalékolási rendszerbe. A minőségi fokváltkozás nem fordul elő – ahogy más nyelvek neveiben sem, sőt, a finn nevek nagy részében sem. A mennyiségi fokváltkozás elméletileg lehetséges, hiszen a magyar nevekben is vannak geminált zárhangok, de az adattáramban egyetlen ilyen esetet sem találtam.

Írásomban az általam gyűjtött korpusz alapján három problémát vetettem fel: 1) Hogyan jelenik meg a *Budapest* névben a magánhangzó-harmónia? 2) Hogyan ragozódnak az *y*-végű szavak? 3) Hogyan ragozódnak a szibilánsokra végződő szavak?

Mindhárom esetben több toldalékolási verzió fordult elő. A nyelvhasználóknak a legtöbb gondot az *y* végű magyar nevek okozták, hiszen ez a magyarban sokszor a palatalizált mássalhangzó-kapcsolatok része, míg a finnben magánhangzó. A magyar *y* néha *i* hangot jelöl, de a finn beszélő általában nem tudja, mikor van szó erről, s mikor a palatalizációról. Az adattárban néhány teljesen logikátlan alak is előfordul, ez is mutatja ennek a jelenségnek a nehézségét.

Az adatokból az is kiderült, hogy a magyar nyelv szabályait ismerők általában más megoldást alkalmaznak, mint azok, akik nem ismerik a nyelvet. Ilyen például a *Budapest* ragozása, ahol kétféle megoldás létezik: akik tudják, hogy ez összetett szó, a palatális toldalékot alkalmazzák, a többiek pedig a velárist. A szibilánsra végződő szavak esetén háromféle verzió létezik. A leggyakoribb – legalábbis az írott nyelvben – a *-i* kötőhangzó használata, de szóba jöhet a *rikos* : *rikoksen* vagy a *varas* : *varkaan* minták szerinti ragozás is.

Érdekes lenne a kutatást arra is kiterjeszteni, ezek a jelenségek hogyan érvényesülnek a beszélt nyelvben. Ugyancsak érdemes lenne a többes alakokat is megvizsgálni, hiszen sokszor a finnben is ingadozás tapasztalható (pl. az *omena* szó többes genitivusi alakja *omenoitten*, *omenoiden*, *omenojen*, *omenien* és *omenain* is lehet). A nevek többes toldalékolása elvileg lehetséges, habár nem gyakori, az adattáramban sem szerepel egyetlen ilyen példa sem.

A tanulmányban szereplő finn szavak magyar jelentései:

apu 'segítség', *avain* 'kulcs', *digata* 'kedvel', *jäsen* 'tag', *kenkä* 'cipő', *kieli* 'nyelv', *kivi* 'kő', *koti* 'otthon', *lobata* 'lobbizzik', *neljäs* 'negyedik', *omena* 'alma', *rätti* 'rongy', *rikos* 'bűncselekmény', *selkä* 'hát', *suurin* 'legnagyobb', *tubma* 'szófogadatlan; illetlen', *tyhmä* 'buta, ostoba', *työtön* 'munkanélküli', *utuus* 'újdonság', *varas* 'tolvaj', *velka* 'adósság', *vesi* 'víz'.

A magyar szavak toldalékolt alakjai:

Inessivus: *Bakonyissä, Budapestissä, Budapestissa, Esztramosissa;*

Elativus: *Budapestistä;*

Illativus: *Farkasgyepűhyn, Lászlóhon, Nagyn, Nyíregyházáán;*

Adessivus: *Fideszillä;*

Ablativus: *vasútállomásilta;*

Allativus: *Bakonyille, Nagy'ille;*

Partitivus: *Budapestia, Fidesziä, Fidesztä, Kövéria, Nagya, pengötä;*

Genitivus: *Bakonyin, Bakony'in, Bódvaszilasin, Edelény'in, Esztramosin, Fidekszen, Fideszin, Gyurcsányn, Horthyn, Kocsisin, Matolcsyn, Nagyn, Nagy'in, Nagyn, Szalay-Bobrovniczkyyn, Vörösin.*

Melléknévképző: *budapestilaiset* (Pl.Nom.), *fideszläisten* (Pl.Gen.).

Irodalom

Kielitoimiston ohjepankki: Nimien taivutus: *s*-loppuiset vieraskieliset nimet. <https://kielitoimistonohjepankki.fi/ohje/nimien-taivutus-s-loppuiset-vieraskieliset-nimet/>

Kielitoimiston ohjepankki: Nimien taivutus: vieraskieliset nimet. Verkkodokumentti, saatavana: <https://kielitoimistonohjepankki.fi/ohje/nimien-taivutus-vieraskieliset-nimet/>

NÄRHI, EEVA MARIA 1982: Vieraiden nimien ääntäminen. *Kielikello* 1982/1. <https://kielikello.fi/vieraiden-nimien-aantaminen/>

VISK = HAKULINEN, Auli – VILKUNA, Maria – KORHONEN, Riitta – KOIVISTO, Vesa – HEINONEN, Tarja Riitta – ALHO, Irja 2004: *Iso suomen kielioppi*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki. <http://scripta.kotus.fi/visk>

Internetes források

A Helsingin Sanomat honlapja: <https://www.hs.fi/>

Sentrooppa-Santra blog: <https://sentrooppasantra.wordpress.com/>

A Suomi–Unkari-seura [Finn–Magyar Társaság] honlapja:

<https://suomiunkari.fi/>

Az Yle honlapja: <https://yle.fi/>